

SAN JOSE AZOKA, GUEÑES

LEA/AVC 903-MB-2026

I. AURREKARIAK ETA XEDEA

- (1) 2026ko otsailaren 23an, Merkatu Batasunerako Idazkaritza honetan erreklamazio bat sartu zen, Merkatu Batasuna Bermatzeari buruzko abenduaren 9ko 20/2013 Legearen 26. artikuluko prozeduraren esparruan.
- (2) Erreklamatazailearen ustez, Gueñesko Udalaren San José 2026 Azoka arautzen duten oinarrietan jasotako irizpide bat oztopo izan daiteke jarduera ekonomikoa berdintasun-baldintzetan eskuratzeko eta gauzatzeko.

Zehazki, adierazten du 3. irizpideak, egoitza sozialaren eta ospakizun-udalerrriaren arteko distantziari buruzkoak, 8 puntura arte ematen dituela — hau da, guztizko puntuazioaren % 40 —, eta puntuazioa produktuaren egoitza sozialaren eta ospakizun-lekuaren arteko distantziaren arabera banatzen dela, honela:

- 15 kilometro baino gutxiago: 8 puntu.
 - 15 eta 30 kilometro artean, 6 puntu.
 - 30 eta 45 kilometro artean, 4 puntu.
 - 45 eta 60 kilometro artean, 2 puntu.
 - 60 kilometrotik gora, 0 puntu.
- (3) Txosten hau MBBLren 26. artikulua babesean sustatu da, eta honako hau baino ez du aztertuko: transkribatutako oinarri arautzaileetan ezarritako 4.1.3 irizpidea kokatzeko askatasunerako oztopo edo hesi gisa har daitekeen ala ez, MBBLn ezarritako printzipioen arabera.

II. TOKIKO AZOKAK ETA NOIZBEHINKAKO MERKATUAK

- (4) Euskadiko Toki Erakundeei buruzko apirilaren 7ko 2/2016 Legeak 17.1.34 artikuluan aurreikusten duenez, udalek eskumen propioak baliatu ahal izango dituzte barne-merkataritzaren antolamenduaren eta kudeaketaren esparruan, eta, zehazki, merkatu, hornidura, azoka, lonja, hiltegi eta kalez kaleko merkataritzaren gaineko antolamenduari eta kudeaketari dagokienez.
- (5) Txikizkako merkataritza antolatzeko urtarrilaren 15eko 7/1996 Legeak, martxoaren 1eko 1/2010 Legeak emandako idazketan, ezartzen du udalei dagokiela salmenta ibiltarian aritzeko baimenak ematea (54. artikulua).

Horrekin batera, Administrazio Publikoen Ondareari buruzko azaroaren 3ko 33/2003 Legearen arabera, baimenak zuzenean emango zaizkie eskatutako baldintzak betetzen dituztenei, salbu eta «edozein arrazoiengatik, haien kopurua mugatuta badago; kasu horretan, lehia-araubidean egingo dira, eta hori bidezkoa ez bada, eskatzaileen baldintza bereziak baloratu behar ez direlako, zozketa bidez, baldin eta beste zerbait ezarri ez bada haiek arautzen dituzten baldintzetan» (92.1 artikulua).

- (6) Euskadiko Merkataritza Jarduerari buruzko maiatzaren 27ko 7/1994 Legeak honela definitzen du kalez kaleko salmenta, 15. artikuluan:

Salmenta ibiltariak dira merkataritza-establezimendu batetik kanpo, postu edo instalazio desmontagarrietan eta ibilgailuetan egiten direnak. Kalez kaleko salmentarako, espazio publikoetan egiten denean, dagokion baimena beharko da.

Horrela, maiatzaren 27ko 7/1994 Legearen 16. artikuluan aurreikusitakoaren arabera, kalez kaleko salmenta arautzea udalen eskumena izango da, eta salmenta ibiltariaren motak kontuan hartuta, honako hauek bereizi ahal izango dituzte (berezko nabarmendua):

a) *Aldizkako merkatu tradizionalak edo ezarri berriak, leku edo espazio jakin batzuetan kokatuak eta aldizkakotasun finkokoak. Horiek astean gehienez bi egunetan egin ahal izango dira.*

b) **Azoketan**, jaietan edo herri-ekitaldietan kokatutako noizbehinkako merkatuak.

c) *Denda-kamioietan edo bide publikoan jarritako postuetan egindako salmenta; egoera eta baldintza zehatzetan baimenduko dira.*

Beraz, udalaren eskumena da kalez kaleko salmentarako baimenak ematea (azoka batean instalatutako noizbehinkako merkatuak kalez kaleko salmenta mota bat izanik).

- (7) Operadore ekonomikoek tokiko azoketan eta noizbehinkako merkatuetan parte hartzeari dagokionez LEAk egindako sustapen-lana ez da berria.¹
- (8) Hain zuzen ere, 507-CONS-2021 kontsultari emandako erantzunean, LEA/AVCK, aldez aurretik egindako hainbat txostenetan oinarrituta, honako hau baietsi du:²

Hala, azoka eta merkatuetako salmenta-postuak esleitzeko irizpideei dagokienez, LEAk bere txostenetan adierazi du kontratazio publikoa arautzen duten printzipioak errespetatu behar direla:

- Deialdiaren oinarriek irizpide argiak, errazak, objektiboak eta aurreikusteko modukoak ezarri behar dituzte, bakoitzari dagokion puntuazioa adierazita.

- Salmenta-postuen hautaketak publizitate-, gardentasun- eta norgehiagoka-printzipioak errespetatu behar ditu, eta ezin da ezarri beharrezkoak, neurritz kanpokoak edo diskriminatzaileak diren baldintzarik.

- Irizpide sozialak eta ingurumenekoak sar daitezke, baldin eta kasuan kasuko azokaren xedearekin lotuta badaude.³

¹LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, kontratazio publikoan genero-klausulak aplikatzeari eta horrek lehiari dituen ondorioei buruzko txostena, LEA/AVC 301-SUST-2018, 2019ko maiatzaren 15ekoa; LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, tokiko merkatu eta azoketako saltokien esleipenari buruzko txostena, LEA/AVC 240-PROM-2017, 2019ko uztailaren 24koa; LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, tokiko merkatu eta azoketako saltokien esleipenari buruzko II. Txostena, LEA/AVC 240-PROM-2018, 2019ko uztailaren 24koa; LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, tokiko merkatu eta azoketako saltokien esleipenari buruzko III. Txostena (irizpide sozialak eta ingurumenekoak), LEA/AVC 240-SUST-2020, 2020ko martxoaren 30ekoa.

²LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, Lea-Artibai Landa Garapenerako Alkarteak tokiko merkatu eta azoketan saltokiak esleitzeko araudiari buruz egindako kontsulta, 507-CONS-2021.

³Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legeak berak aitortzen du beharrezkoa dela kontratazio publikoaren rol soziala sustatzea, hazkunde-motor bidezkoago gisa. Hala, adierazten du kontratazio publiko orotan zeharka eta nahitaez sartuko direla irizpide sozialak eta ingurumenekoak, kontratuaren objektuarekin lotura badute, sinetsita haiek sartzeak kalitate/prezio erlazio hobea ematen duela kontratu-prestazioan.

- Hautaketa-prozedurak ezin du nazionalitate-, bizileku- edo bizileku-arrazoiengatik diskriminatu.

III. MERKATU-BATASUNAREN IKUSPEGITIK EGINDAKO AZTERKETA

- (9) MBBLk 9. artikuluan ezarri duenez, agintaritza eskudun guztiek zaindu behar dute, beren jarduereremuan hartutako administrazio-jardueretan, xedapenetan eta esku hartzeko bitartekoetan, printzipio hauek betetzen direla:
- diskriminaziorik eza,
 - lankidetzeta eta elkarrekiko konfiantza,
 - bere jardueren beharra eta proportzionaltasuna,
 - kargak sinplifikatzea eta
 - gardentasuna.
- (10) Administrazioek mugak ezartzen dituztenean jarduera ekonomiko bat eskuratzeko edo horretan aritzeko, edo jarduera bat garatzeko baldintzak betetzea eskatzen dutenean, arrazoitu egin beharko dute interes orokorreko premiazko arrazoiren bat babesteko beharra dutela.⁴
- (11) Jarduera ekonomiko bat gauzatzeko – kasu honetan, txosna bidezko produktuen kalez kaleko salmentako jarduera – alde aurretik baimena lortu behar da, eta jarduera hori gauzatzeko muga gisa hartu behar da. Horren oinarria azoka egiten den jabari publikoko lursaila mugatua izatea da, eta operadore interesdunen artean banatu behar da.⁵⁶

MBBLren 9.2 b) artikuluan aurreikusitakoaren arabera, baimenek eta horiek emateko baldintzek jarduera ekonomikoak gauzatzeko, ondasunak ekoizteko edo banatzeko edo zerbitzuak emateko eska daitezkeen printzipioak errespetatu beharko dituzte. Printzipio horien artean daude, hain zuzen ere, azaroaren 23ko 17/2009 Legeak, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzkoak (Aterki Legea), ezarritakoak:

- publizitatea,
- objektibotasuna,
- inpartzialtasuna,
- gardentasuna eta
- norgehiagoka.

Praktikan, alde batetik, baimenak lortzeko prozedurek «izaera arautua izan beharko dute, argiak eta zalantzarik gabekoak, objektiboak eta inpartzialak, gardenak, interes orokorraren helburuarekiko

⁴Azaroaren 23ko 17/2009 Legeak, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzkoak (Aterki Legea), zehatz-mehatz azaltzeko asmorik gabe, Estatuko legegileak berak interes orokorreko premiazko arrazoitzat jotzen dituen arrazoien zerrenda bat jasotzen du — horren froga da "eta interes orokorreko premiazko beste edozein arrazoi" esamoldera jotzea [Aterki Legearen 8.2 a) artikulua], ixteko klausula gisa balio duena eta arrazoien izaera berresten duena —. Gogoeta horien artean, honako hauek ditugu: osasun publikoaren arloko gogoetak, gizarte-politikako helburuak, besteren konturako eta norberaren konturako langileen osasuna eta segurtasuna, ingurumena babestea eta kultura-ondarea kontserbatzea.

⁵Txosna: Euskadiko eta Nafarroako jai erregionaletan ibiltzen den taberna.

⁶MBBLren eranskineko b) apartatuak honela definitzen ditu jarduera ekonomikoak: «Enpresa- edo lanbide-izaerako edozein jarduera, baldin eta berekin badakar ekoizpen-bitartekoak, giza baliabideak edo biak norberaren kontura antolatzea, ondasunen ekoizpenean edo banaketan edo zerbitzu-prestazioan esku hartzeko. Ez dira kontzeptu horren barruan sartzen ahal publikoak, jurisdikzionalak edo administratiboak erreserbatzeari edo erabiltzeari lotutako jarduerak, ezta besteren konturako edo soldatapeko lan-harremanen erregulazioa ere».

proportzionalak eta aldez aurretik ezagutarazi beharko dira» (Aterki Legearen 6. artikulua); eta, bestetik, hautaketa-irizpideak honako baldintza hauek errespetatuz formulatu beharko dira:⁷

- (1) prozeduraren xedearekin lotuta egotea;
- (2) modu objektiboan formulatzea;
- (3) berdintasunaren, diskriminaziorik ezaren, gardentasunaren eta proportzionaltasunaren printzipioak errespetatzea;
- (4) hautaketa-organoari erabakitzeak askatasun mugagabea ez ematea;
- (5) eskabideak lehia eraginkorreko baldintzetan ebaluatzen direla bermatzea; eta
- (6) eskatzaileek emandako informazioa modu eraginkorrean egiaztatzeak aukera ematea, eskaerek hautaketa-irizpideak betetzen dituzten ebaluatzeak.

- (12) Gainera, lanpostu-adjudikazioen kopurua mugatuta dagoen neurrian, mugak lotura izan beharko du aipatutako interes orokorreko premiazko arrazoiarekin, eta proportzionatua izan beharko du – hau da, ez egotea jarduera ekonomikorako hain murriztailea edo distortsionatzailea ez den beste bitartekorik – (MBBLren 5.2 artikulua).

Hautaketa-irizpideak zehazterakoan, Udalak kontuan hartu ahal izango ditu interes orokorreko premiazko arrazoi batean oinarritzen diren hainbat gogoeta, betiere irizpide horiek oinarrietan jasota badaude eta baimenaren xedearekin lotuta badaude.

IV. SAN JOSE AZOKA, GUEÑESKO UDALA

- (13) San Jose Azokaren oinarriek honako hau aurreikusten dute (geuk nabarmenduta):

1. artikulua. Helburua.

Gueñesko Kontzejuko Udalak, San José azokaren antolakuntzaren bidez, nekazaritzako eta abeltzaintzako ekoizpena sustatu eta ezagutarazi nahi du. Artikulu freskoak eta landutakoak dira, eta ekoizleek beraiek eta artisauek erakusten dituzte zuzenean; batez ere Euskal Autonomia Erkidegoko artisauek. Hurbiltasun geografikoa dela eta, lehenetsuna dute Enkarterrikoek eta, horien artean, Gueñesko Kontzejukoek.⁸

Hala ere, ez zaio uko egiten beste erkidego batzuetatik datozen produktuak aurkezteari, baldin eta lehen sektorekoak badira, jatorrizko ekoizleek aurkeztuak, eta beren kalitateak azoka honetara aurkeztea merezi badute.

4. artikulua. Txosnak.

[...]

4.1. Txosnetarako espazioak esleitzeko irizpideak

Eskaeren kopurua handiagoa bada eskainitako postuen edo txosnen kopurua baino, esleipen-irizpide hauen arabera egingo da hautaketa:

1. *Antzinasuna merkataritza-jardueran: eskatzailearen esperientzia baloratuko da, merkataritza-jarduera zein eremu geografikotan egin duen kontuan hartu gabe.*

⁷Zentzu zabalean hartuta, baimenen kontzeptuan azoka bateko postu-esleipenak sartuko liriteke.

⁸Enkarterri: Enkarterrietako Eskualdea, udalerrri hauek osatua: Alonsotegi, Artzentales, Balmaseda, Galdames, Gordexola, Gueñes, Karrantza, Lanestosa, Sopena, Turtzioz eta Zalla.

Esperientzia-urte bakoitzeko puntu bat emango da, eskatutako jarduerari dagokion epigrafean ekonomia-jardueretan alta emandako data oinarri hartuta. Urte osoak zenbatuko dira, eta alta eman zen urtea osotzat hartuko da, gehienez ere 6 punturaino.

2. Eskaintako produktuen ekoizpen propioa: Balorazio gehigarria emango zaie ekoizpen propioko produktuak eskaintzen dituztenei, osorik edo zati batean. Norberak egindako produktu bakoitzeko puntu bat emango da, ekoizpen-lekua edozein dela ere. Balio hori dagokion Osasun Erregistroaren titularrak zehaztuko du, gehienez 4 puntu.

3. Lehenetsuna emango zaie produktuaren egoitza sozialari eta azoka egingo den lekuari, jardunbide jasangarriak sustatzeko eta CO₂ emisioak murrizteko. Gehienez 8 puntu emango dira, honela banatuta:

- a. 15 kilometro baino gutxiago: 8 puntu*
- b. 15 eta 30 kilometro artean: 6 puntu*
- c. 30 eta 45 kilometro artean: 4 puntu.*
- d. 45 eta 60 kilometro artean: 2 puntu*
- e. 60 kilometrotik gora: 0 puntu*

4. Kalitate eta ekoizpen ekologikoko bereizgarriak: Kalitate bereiziko bereizgarriak dituzten produktuak baloratuko dira, hala nola Jatorri Deitura Babestua (JDB), Adierazpen Geografiko Babestua (AGB), Espezialitate Tradizional Bermatuak (ETG) edo berme-markak dituztenak, hala nola Eusko Label, Euskal Baserri, Baserriko Haragia, Bonito del Cantábrico del País Vasco eta Anchoa del Cantábrico del País Vasco, besteak beste. Ekoizpen ekologikoko elikagaiak ere baloratuko dira. Puntu horiek lortzeko, agiri bidez egiaztatzen beharko da, aurkeztutako ziurtagiri bakoitzeko 0,5 puntu emanez, gehienez ere 2 punturaino.

Berdinketa gertatuz gero, zozketa bidez ebaztuko da.

- (14) Aldez aurretik, adierazi behar da ez dela zehazten zenbat txosna jarri ahal izango diren azokan. Erregelamenduak honako hau baino ez du adierazten: «kopurua eta kokapena parte-hartzaileei zerbitzu hori eskaintzeko beharraren arabera zehaztuko dira».
- (15) Egindako kontsultari dagokionez, honako hau hartu behar da abiapuntutzat: 4.1 oinarriaren 3. puntuan ezarritako adjudikazio-irizpidea adjudikazio-irizpide bat dela, eta ez sartzeko baldintza bat; beraz, irizpide horretan balorazio txikia egiteak ez du automatikoki ekarriko azokan txosna bat lortzeko prozeduratik kanpo uztea.
- (16) Ñabardura bat egin behar da produktuaren egoitza sozial terminoari dagokionez.
- Definizioz, egoitza soziala ez litzateke produkturako erabili behar; izan ere, egoitza sozial terminoa erabiltzen da kultura- eta kirol-elkarteak, administrazio-organoak eta beste erakunde batzuk kudeatzeko eta administratzeko lekua aipatzeko, eta ez dator bat egoitza sozialaren kontzeptuarekin, bertan baitago merkataritza-sozietate baten jardueraren, kudeaketaren edo administrazioaren erdigunea, zeina estatutu sozialetan jaso behar baita.
- Oinarriek jasotzen dutenez, «azokaren beraren parte izango dira, Euskadiko lehen sektoreko prebentzio-produktuak eskaintzen dituzten neurrian» (nabarmendu egiten da), hau da, azokaren helburua tokiko produktuen merkaturatzea sustatzea delako ideia indartzen da.
- (17) Hala ere, egokia da argitzea Erregelamenduan r produktuaren egoitza soziala aipatzen den edo produktuen jatorria aipatu nahi zen. Ñabardura hori garrantzitsua da txosten hau aztertzeko.

- (18) Aztertzen ari garen kasuan, jabari publikoa epe jakin baterako lagatzeak abantaila ekonomiko bat dakar, sustapen-politikei lotua, MBBLren 18.2 b) artikulua zentzuan.⁹
- (19) Ulertzen badugu txosnak instalatzeko ezarritako hautaketa-irizpidea produktuak azokara hurbiltzea dela, irizpide horrek ez dio operadore ekonomiko bati ere sartzen uzten, ez baita sartzeko baldintza bat, adjudikazio-irizpide bat baizik.

Azokaren helburua, hain zuzen ere, ekoizleek bere tokiko produktua merkaturatzea da: «Nekazaritza-eta abeltzaintza-ekoizpena sustatzea eta ezagutaraztea, ekoizleek beraiek eta artisauek zuzenean erakutsitako artikulua freskoak eta landuak; batez ere Euskal Autonomia Erkidegokoak. Hurbiltasun geografikoa dela eta, lehentasunezkoak dira Enkarterrikoak eta, horien barruan, Gueñesko Kontzejukoak».¹⁰

Beraz, lortu nahi den helbururako egokia da – tokiko produktua sustatzea eta ezagutzera ematea – eskabideak haztatzea helburu duen irizpide bat, puntuazio handiagoa emanez merkaturatuko diren produktuen (a) eta horiek sustatzeko azokaren (b) arteko hurbiltasunaren arabera.

- (20) Nolanahi ere, oinarrietan adierazten da irizpidearen helburua «jardunbide jasangarriak sustatzea eta CO 2 emisioak murriztea» dela. Hala ere, helburu hori aplikatzeko, zer garraio-elementu erabili diren baloratu beharko litzateke (hau da, kutsatzaileak diren ala ez), eta ez soilik produktua zer distantziatara dagoen.
- (21) Hala ere, ekoizlearen egoitza sozialaren hurbiltasuna hautaketa-irizpide gisa baloratu nahi izan bada ere, neurri hori neurritz kanpokoak izango litzateke; izan ere, helburu hori bera lortzeko — tokiko produktua sustatzea eta ezagutaraztea —, zenbait eragileri puntuazio handiagoa ematea baino neurri ez hain distortsionatzaileak daude, egoitza soziala duten lekuan oinarrituta.

Alde batetik, ikusi dugun bezala, errespetutsuagoa da produktuak azokarekiko duten hurbiltasuna baloratzea. Bestalde, operadore ekonomiko batek azoka egingo den udalerrian izan dezake egoitza soziala, baina ekoizpena azokatik urrunago dagoen beste udalerrira batean egin dezake; horregatik, ez litzateke egokia egoitza soziala non dagoen baloratzea.

Horri dagokionez, Merkatu Batasunerako Idazkaritzak (SECUM) ondorioztatu du aldi baterako jabari publikoa okupatzeko prozeduretan parte-hartzaileak hautatzeko saltzailearen edo ekoizlearen hurbiltasun-irizpidea ez dela nahitaez MBBLren aurkakoa sustapen-politikei lotuta dagoenean eta jardueran sartzea erabat eragozten ez denean, baizik eta eskaerak haztatzeke soilik balio duenean.¹¹

Hurbiltasun-irizpideak jarduerarako sarbidea eragozten ez badu, baizik eta eskaeren haztapen bat bakarrik, sustapen-politikek justifikatu dezakete, eta ez du nahitaez MBBLren aurkakoa izan behar.

Aitzitik, ezarritako hurbiltasun-irizpidea praktikan aplikatuko balitz, egoitza beste udalerrira batzuetan duten baina azokaren izaera eta zentzua betetzen dituzten merkatarien parte-hartzea de facto erabat eragotziz, zalantzan jar liteke MBBLren 5. artikuluko proportzionaltasun-printzipioarekin bat ote datorren.

⁹Ikus, toki-entitate baten sustapen-jarduketan izaera juridikoari buruz, LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA, Getxoko jaietan txosnak jartzeko baimenak emateko prozedurari buruzko txostena, LEA/AVC 847-SUST-2025, 2025eko urriaren 27koa.

¹⁰Enkarterri: Enkarterrietako Eskualdea, udalerrri hauek osatua: Alonsotegi, Artzentales, Balmaseda, Galdames, Gordexola, Gueñes, Karrantza, Lanestosa, Sopena, Turtzioz eta Zalla.

¹¹SECUM, 26/23005 txostena – Anbulantzia-salategia-Sopena azoka, 11. or.

V. ONDORIOAK

LEHENENGOA.- Agintaritza eskudunak behartuta daude beren jarduera-eremuko administrazio-jarduketetan, xedapenetan eta esku hartzeko bitartekoetan MBBLn ezarritako printzipioak betetzera, besteak beste, diskriminaziorik eza eta beren jardueren premia eta proportzionaltasuna.

BIGARRENA.- Gomendagarria litzateke deialdian Azokan jarriko diren txosnen kopurua aurreikustea.

HIRUGARRENA.- Oinarrietan jasotako hurbiltasun-irizpidea produktuek azokarekin duten hurbiltasunari buruzkoa bada, jardueran sartzea eragozten ez duen adjudikazio-irizpide bat den heinean, bateragarria da MBBLrekin, udalaren sustapen-politika bati lotuta baitago, tokiko produktuaren merkaturatzea sustatzean datzana.

Irizpidea saltzailearen edo ekoizlearen gertutasunari buruzkoa bada, udalerrian jarduteari buruzko formulazioa hobetsi behar da, eta ez udalerrian egoitza soziala izateari buruzkoa.